

Aftur til politiska gerandisdagin

Oddagrein

VITANDI at enn eru ikki allar súðir syftar, og at tað helst fara at ganga dagar, áðrenn eitt landsstýri fæst upp á pláss, skuldi valúrurin og ringastu valimburmenninir verið av. Nú stendur aftur politiski gerandisdagurin á skránni. Soleiðis sum valúrslitið bleiv, eru nógvir møguleikar at skipa landsstýri. Fleiri flokkar sita við tyðandi lyklum til samgongu, meðan fáir sita í veruligari lyklastøðu. Verður ikki telvað rætt tvis, at seta ávisir flokkar fram ov viðgongd krøv, so er vandi vandi fyri, at teir harvið útiloka seg sjálvar. Tak eitt nú tjóðveldisflokkinn. Hann var stóri vinnarin, og átti tað at verið rætt og rimuligt, at hann var við í einum komandi landsstýri. Men tjóðveldisflokkurin hevur eisini skapt sær ein trupulleika, tí hann hevur nærum sett tað sum ultimativt krav, at aðrir flokkar skulu góðkenna hansara tjóðskaparstevnu. Soleiðis eru bara ikki spælireglurnar, tá tað skulu fæst realpolitiskar samráðingar. Flokkurin má eisini vita, at meira enn 75% av Føroya fólki valdu annan politikk enn ta viðgongdu loysingarleið, sum tjóðveldisflokkurin einsamallur stendur fyri. At vilja tvinga komandi samstarvsflokkar sínar tað verið seg A.C.D ella H til at góðkenna valsrá tjóðveldisflokksins sum kjarnan í einum samgonguskjali, má javnsetast við atvilja fremja politisk harakiri.

SAMBANDSFLOKKURIN við Edmundi á odda fer at gera ALT fyri at fáa eina borgarliga samgongu. Tá úti-hýsir hann sínum erkafiggindum C og E. Hann vil gera alt fyri at forða fyri, at komandi løgmaður kemur at eita Hoydal ella Eidesgaard. Og Edmund veit eisini, at við at bjóða fólkaflokkinum nærum ALT sleppur B undan at fara í andstöðu. Somuleiðis veit Edmund, at nógvir fólkafloksmenn siggja „reytt“ bara við tankan um, at Hoydal ella ein Eidesgaard sum løgmenn. Tá hugsa vit um, hvussu svangir smáu flokkarnir eru, sjálvstýri og miðflokkur vilja nevnliga ganga við til ALT fyri at koma við í samgongu. Ein „ørkenvandring“ í fyra ár í andstöðu fer at stríka teir av Føroyakortinum. Eisini hetta hevur Edmund Joensen við í síni tveling. Tí kundi nóg bent á, at vit fáa eina borgarliga samgongu, men har A og D - fyri at sleppa undan at verða skýrdir sambandsflokkar og at renna frá vallyftunum, fara at toga sambandið so langt á sjálvstýrisleið, sum tað nú einaferð letur seg gera. Ein kann siga, at seinast var tað Edmund, sum tvingaði hesar flokkar ikki at nema við sjálvstýrismál. Nú fara teir at siga tøkk fyri seinast og krevja av sambandinum, at tað hesaferð letur seg draga hinvegin.

SPURNINGURIN er í stóran mun, hvat A vil. Hann kann gera av, um vit skulu hava eina borgarliga samgongu, um Føroyar skulu hava eina sjálvstýrissamgongu og hann ger av, um vit skulu hava eina samgongu, sum liggur mitt imillum báðar mótpólarnar, tjóðveldi og samband. Her verður hugsað um A.C.D og H. Slik samgonga er kanska mest í samsvar við ynki veljarans um meiri sjálvstýri men ikki loysing. Men tað finnast eisini møguleikar við samgongu heilt uttan um fólkaflokkinn. Her verður hugsað um CDE (og H).

EFTIR okkara tykki vil tað einki minni enn valdsmissnýtsla, um vit fáa eina borgarlig samgongu. Hetta er ikki tað, ið veljarin ynskir. Hinvegin kann tjóðveldisflokkurin ikki seta fram nakað rimuligheitskrav um at vera við í eini samgongu, um hann tvíheldur um sín viðgongda og ultimativa tjóðskaparpolitikk. Men vilja A.D og H glaðbeintir góðtaka henda, so standa dynnar opnar fyri tjóðveldinum í Tinganesi. Vit loyva okkum tó at ivast í, um hesir flokkar gera tað. Javnaðarflokkurin gjørdist akkurát ov stuttur til at kunna vera avgerandi fyri nógvar samgongusamansetingar. Hetta er spell, tí tá samanumkemur er uppskot javnaðarflokksins til eina sjálvstýrisslóg tað mest realistiska. Tað er tað, sum eigur størstu undirtøku í fólkinum. Vit halda tað eisini vera týðningarmikið, at C er við í komandi stýri. Við sínum tilknýti til danska javnaðarflokkinn og við sínum fólkatingsumboði í bakhondini kann C veruliga koma at gagna Føroya landi. Spurningurin er um hinir flokkarnir hugsa meira um at halda C vekk enn at brúka styrki tess at gagna øllum landinum.

Sosialurin

Eftir løgtingsvalið

So fór løgtingsvalið 30. apríl aftur við borðinum, og veljarin hevur valt nýggja manning til Føroya Løgting. Vinnarar og taparar eru funnir

Løgtingið verður sett við fleiri nýggjum løgtingslimum, fleiri gamlir kenningar verða aftur at siggja, meðan aðrir kendir tinglimir ikki verða at siggja í tingsalinum. Men hetta eru tær fortreytir, sum altíð eru galdandi, tá løgtingsval er.

Vinnarar og taparar

Stóri sigursharinn gjørdist Tjóðveldisflokkurin, sum fekk eina framgongd upp á 10,1%. Harvið gjørdist Tjóðveldisflokkurin størsti flokkur við 23,8% og 8 tinglimum.

Næststørsti sigursharinn gjørdist Javnaðarflokkurin, sum hevði eina framgongd upp á 6,6% og fekk 21,9% av atkvøðunum, men hetta rakk bert til 7 tingsessir, meðan Fólkaflokkurin við 21,3% av atkvøðunum á triðja plássi fekk 8 tingsessir.

Hetta skyldast skipanini við valdøðum, har tey smáu valdømin kunnu geva eitt ódrýsi byti av tingsessum í mun til atkvøðurnar. Hesa ferð hevði Fólkaflokkurin ein fyrimum av hesum, meðan Javnaðarflokkurin í 1990 hevði fyrimumin. Men hóast so er, so eiga vit at taka málið upp til viðgerðar, um tað ber til at fáa eitt betur samsvar millum atkvøður og umboðan á tingi, soleiðis at demokratiska valið kemur betur til

sjónðar.

Sambandsflokkurin samman við teimum smáu flokkunum, tó ikki sjálvstýrisflokkinum, gjørdist tapararnir á valinum. Kristiligi Fólkaflokkurin og Verkamannafylkingin fingi als ikki umboðan, meðan Miðflokkurin fekk eitt umboð, og Sambandsflokkurin fór aftur við 5,4% og er nú fjórði størstur flokkur.

Hvat hendir so nú?

Hetta var so sjálvt valúrslitið, men hvat hendir so? Øll høvdu væntað, at løgmaður longu valkvøðið boðaði frá, at hann fór at siga sessin frá sær, soleiðis at løgtingsformaðurin kundi fyriskipa eitt samráð við allar flokkar. Samgongan, hann var leiðari fyri, hevur mist parlamentariska meirlutan.

Men hetta gjørdi hann ikki, og í skrivandi løtu hevur hann heldur ikki gjørt tað. V.s.o. forðar taparin á valinum fyri, at eitt nú vinnararnir kunnu royna samgongumøguleikar. Hetta er so ikki tað, sum nýggja stýrisskipanin leggur upp til.

Men spennandi verður at siggja, um Tjóðveldisflokkurin fátsheldur vallyftið um loysingina, og um aðrir flokkar fylgja teimum. Ein sannroynd er tað so, at valúrslitið sigur, at millum fimti- og fjórðihvør veljari vil hava loysing, meðan

stórt sæð øll restin vil hava broytingar innan ríkisfelagsskapin.

Men eitt vallyftið forpliktur jú, so tað kann fara at gerast trupult at finna eitt felags stev millum fleiri flokkar í hesum spurningi.

Javnaðarflokkurin og vallyftið

Javnaðarflokkurin, sum nú endiliga hevur reist seg aftur, hevur í valstríðinum lagt stóran dent á eisini onnur víðurskiftu enn tey ríkisrættarlugu. Vit hava boðað frá, at vit ynskja ein heildarpolitikk, sum rættur upp á støðuna á flest øllum samfelags økjum. Men í løtuni vinnur ein slíkur heildarpolitikkur ikki serligan frama millum hinar, har alt stendur og fellur við broyt-

ingnum í víðurskiftunum millum Føroyar og Danmark.

Men uttan mun til, hvørjar broytingar henda skulu í samfelagnum, so má nývalda løgtingið víðurskenna tann veruleika, at einki verður gjørt, uttan at flokkar finna saman í semjnum. Eingin ger nakað einsamallur.

Javnaðarflokkurin bjóðaði longu valkvøðið til samstarv, og vit mæltu til eina breiða samgongu, tí nógvar stórmál liggja fyri framman. Og framvegis leggur Javnaðarflokkurin upp til at verða partur av eini komandi samgongu, so nú fáa vit at siggja.

Javnaðarflokkurin takkar fyri stuðulin:

Javnaðarflokkurin vil nýta hetta høvið her til at takka øllum teimum mongu, sum valdu flokkinn til løgtingsvalið. Javnaðarflokkurin vil somuleiðis eisini takka teimum mongu, sum antin sum valevni ella stillarar lögdu rygg til í valstríðinum. Men sanniliga eisini teimum mongu, sum á annan hátt hjálptu til í valstríðinum. Utan tykkum øll var einki møgulegt, men saman við tykkum er næstan alt møgulegt. Stóra tøkk fyri.

Jóannes Eidesgaard,
flokksformaður

SUÐROYINGAR

Tað var hugaligt at siggja stóru framgongdina upp á sløk 11%, sum Javnaðarflokkurin fekk í Suðuroynni til løgtingsvalið. Flokkurin hevði framgongd í øllum bygðunum í oynni. Hesum álitni takka vit hjartaliga fyri.

Persónliga vil eg eisini takka fyri ta stóru undirtøku, sum so nógvir suðuroyingar vístu mær.

Jóannes Eidesgaard
løgtingsmaður